

การพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลดอนตาเพชร อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

Development of Guidelines to Prevent Sexual Risk Behaviors among Adolescents, Don Ta
Phet Subdistrict Administrative Organization, Phanom Thuan District, Kanchanaburi
Province

ธิติพร สุวรรณอำภา^{1*} บวรจิต เมธาฤทธิ์² อนันต์ เหมือนละม้าย³ และประเสริฐ ศรีอำนาจ¹
Thitiporn Suwanampa^{1*}, Bowornjit Maytharit², Anan Muanlamai³ and Prasert Srinual¹

¹สาขาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี 76000

²สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี 76000

³โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองโพธิ์ จ.กาญจนบุรี 71140

¹Department of community health nursing, Faculty of Nursing, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Department of Public Health, Faculty of Nursing, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

³Ban Nong Pho Health Promoting Hospital, Karnchanaburi, Karnchanaburi 71140

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Thitiporn.suw@mail.pbru.ac.th

Received: 01 November 2018, Revised: 28 October 2018, Accepted: 21 January 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป้าหมายในการพัฒนาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โดยชุมชนมีส่วนร่วม คิดและวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชน พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในชุมชนคือ ติดโซเชียล เที่ยวกลางคืน การอยู่ด้วยกันสองคน ผู้หญิง/ผู้ชาย แอบมาหาที่บ้าน ท้องก่อนวัย การไม่ใส่ถุงยางอนามัย สาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศคือ จากตัวของวัยรุ่นเอง ครอบครัว สื่อสังคมโซเชียลและประเพณี วัฒนธรรม สำหรับแนวทางการป้องกัน ได้แก่ ความรักความเข้าใจในครอบครัว ส่งเสริมกีฬา มีสื่อประชาสัมพันธ์ รัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยและการจัดอบรมผู้ปกครอง ผลการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้ระหว่างผู้ปกครองและวัยรุ่นพบว่าเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 65.4 และแปรผกผันกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ผลของการทดสอบความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศก่อนและหลังอบรม และทักษะในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วัยรุ่น การมีส่วนร่วม

Abstract

This study is a Participation Action Research planning to develop the guidelines for preventing sexual risk behaviors of adolescents together with designing and planning to seek the appropriate approaches for the problems of community. The results of the study revealed that sexual risk behaviors of adolescents in the community including social addiction, night party, living privately, some

adolescent appointment with other, teenage pregnancy and having sex without condom. The causes of sexual risk behavior were of adolescents, family, social media and cultural traditions. For the guidelines to prevent sexual risk behavior were family, sports, public media, supporting, using condoms and training of parents. As a result of the implementation of the guidelines for preventing sexual risk behavior in adolescents, it was found that the attitude about sexual risk behaviors among adolescents who participated in the activities was at a high level of 65.4 % inversely with risky sexual behavior. The results of testing the knowledge of sexual risk behavior before and after training and skills to prevent sexual risk behavior showed significantly increasing statistical level .05.

Keywords : sexual risk behaviors, adolescents, community's participation

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบถึงระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน วัยรุ่นเป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ความก้าวหน้าของยุคที่การสื่อสารก้าวไกลไร้ขอบเขต การไหลเวียนของวัฒนธรรมต่างชาติ การเข้าถึงสื่อได้ทุกรูปแบบ ไร้ขีดจำกัด การพัฒนาทางด้านการสาธารณสุข มีการกินอยู่ที่ดีขึ้นส่งผลให้เด็กเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ที่เร็วขึ้น และมีพฤติกรรมทางเพศที่เร็วขึ้น ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จากสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของประเทศไทยในรอบ 10 ปี (พ.ศ.2548- 2557) พบอัตราการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สำคัญ หนองใน, ซิฟิลิส, แผลริมอ่อนและหนองในเทียม เพิ่มมากขึ้น 2 เท่าพบในช่วงอายุ 10-19 ปีเพิ่มขึ้นมากกว่า 5 เท่าในรอบ 10 ปี [1] วัยรุ่นกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศส่งผลให้โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น และอีกปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teenage pregnancy) ประเทศไทยอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากข้อมูลสถิติสาธารณสุขพบว่าในปี 2546 วัยรุ่น 95,000 คน คลอดบุตรก่อนวัยอันควร และปี 2558 มีจำนวนถึง 108,300 คน ในจำนวนนี้เป็นการคลอดบุตรที่มีอายุน้อยสุดคือ 15 ปี ถึงปีละประมาณ 3,000 คน นอกจากนั้นยังพบว่าการตั้งครรภ์ซ้ำซ้อนมากถึง 12,700 คนเท่ากับร้อยละ 12.2 ของการคลอดในวัยรุ่น [2] ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีมากมาย ทั้งทางด้านของภาวะสุขภาพ ภาวะโภชนาการที่เปลี่ยนไปซึ่งส่งผลต่อการเกิดภาวะโลหิตจางในขณะตั้งครรภ์ การเผชิญการเจ็บครรภ์คลอดที่ยาวนานจากการที่ร่างกายไม่พร้อมต่อการตั้งครรภ์ ความเสี่ยงต่อการผ่าตัดทางหน้าท้องส่งผลให้ความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตของมารดาเพิ่มขึ้น วัยรุ่นยังมีการเจริญเติบโตของร่างกายที่ไม่พร้อมสำหรับการมีบุตรส่งผลให้ทารกในครรภ์มีพื้นที่จำกัดทำให้การมีภาวะแทรกซ้อนมากขึ้น ทารกเสียชีวิตเพิ่มขึ้น รวมทั้งน้ำหนักแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน เกิดความพิการทางสมองได้ นอกจากนั้นปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ของแม่ ส่งผลกระทบต่อการตั้งครรภ์บางรายอาจตัดสินใจทำแท้งเถื่อน การทอดทิ้งบุตร อีกทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การขาดโอกาสทางการศึกษา หน้าที่การงาน การขาดรายได้ในอนาคต ขาดความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตร สำหรับประเทศไทยการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นถือเป็นปัญหาระดับชาติที่ต้องได้รับการดูแล ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ไม่ได้รับการดูแลจะส่งผลกระทบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ [3] สำหรับสถานการณ์โรคติดต่อพบว่าประเทศไทยมีผู้ป่วยติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ใน ปีพ.ศ. 2555 ประมาณหนึ่งล้านคน พบในช่วงอายุ 15-19 ปีร้อยละ 27.80 วัยรุ่นผู้หญิงมีความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคเอดส์มากกว่าวัยรุ่นชาย คิดเป็นสัดส่วนได้ 2:1 [4] ซึ่งปัญหาและผลกระทบส่วนใหญ่มาจากการที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เพิ่มมากขึ้น [5]

คอนตาเพชรเป็นชุมชนหนึ่งในอ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ลักษณะของบ้านเรือนมีการกระจายตัวกว้าง มี 13 หมู่บ้าน แบ่งเป็น โชนเหนือและ โชนใต้ วัยรุ่นในพื้นที่นี้ทั้งได้รับการศึกษาและไม่ได้รับการศึกษา มีทั้งเรียนในหมู่บ้านและ โรงเรียนประจำอำเภอ เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง และรถรับส่ง

กิจกรรมในเวลาว่างของวัยรุ่นในชุมชนคือ การเล่นเกมสื่ อินเตอร์เน็ต ขับรถจักรยานซึ่งในหมู่บ้าน ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะทำงานในไร่ สวน บางส่วนทำงานนอกพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจพบว่า ในชุมชนดอนตาเพชรการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา การให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศยังมีค่อนข้างน้อยด้วยปัจจัยจากผู้ปกครองไม่มีเวลา และในชุมชนยังขาดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ การแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) โดยชุมชนมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมรับผล การค้นหาปัญหาเริ่มจากชุมชน วิเคราะห์โดยชุมชน และแก้ไขด้วยชุมชน โดยใช้กระบวนการ Plan-Do-Study (Check)-Act โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาเพชร อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น โดยศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-18 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต.ดอนตาเพชร อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ระยะเวลาที่ทำการศึกษาในระหว่างเดือน เมษายน – มกราคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และสัมภาษณ์รายกลุ่มประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์ ความหมายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น ปัจจัย/สาเหตุส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในชุมชน และการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยสัมภาษณ์ในกลุ่ม (Mobilize Stakeholders) ดังนี้

- 1.1 กลุ่มวัยรุ่นในชุมชน
- 1.2 บิดา/ มารดา /ผู้ปกครอง
- 1.3 ผู้นำชุมชน ครู องค์กรที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน

2. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสำหรับวัยรุ่นซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความรู้ เจตคติมีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ [5][6]

กระบวนการศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงาน เป็น 4 ขั้นตอนกล่าวคือ

ขั้นที่ 1 (Plan) การเตรียมพร้อมของพื้นที่โดยทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Mobilize Stakeholders) ประกอบด้วยตัวแทน อบต.ดอนตาเพชร สมาชิกอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. เจ้าหน้าที่และ นักวิชาการสาธารณสุข เข้าประสานและประชุมกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เพื่อกำหนดทิศทางการชี้แจงโครงการและประชุมเชิงปฏิบัติการในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

ขั้นที่ 2 (Do) ดำเนินการพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยให้เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นในพื้นที่ได้เป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรม การสร้างความรักและความเข้าใจกันในครอบครัว กิจกรรมให้ความรู้ เรื่องเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ทักษะสำหรับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพื่อสร้างเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการป้องกันความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศสำหรับชุมชน โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานในชุมชน บ้าน โรงเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล อสม. ผู้นำชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 3 (Act) ดำเนินการพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น โดยทำร่วมกับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ขั้นที่ 4 (Check) ปรับปรุงแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เหมาะสมกับพื้นที่มากที่สุด โดยกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Mobilize Stakeholders) ประกอบด้วยตัวแทนแกนนำจากอบต.ดอนตาเพชร สมาชิกอบต. ผู้นำชุมชนทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและนักวิชาการสาธารณสุข เพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง นำเสนอหรือคืนข้อมูลแก่ชุมชนเพื่อให้สามารถกำหนดเป็นนโยบายท้องถิ่นได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ความหมายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

ความหมายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตามการรับรู้ของชุมชนหมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่มีการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศตามมุมมองของชุมชนคือ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 6 พฤติกรรม ดังต่อไปนี้คือ

- 1) การติดโซเซียมมากเกินไป
- 2) การแอบเที่ยวกลางคืน
- 3) การอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคน
- 4) การที่ผู้หญิง / ผู้ชาย แอบนัดกันมาหาที่บ้าน
- 5) ตั้งท้องตั้งแต่อายุน้อย
- 6) การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัย

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ตามมุมมองของชุมชน ประกอบด้วย 1) ธรรมชาติของวัยรุ่น 2) ครอบครัว 3) สื่อสังคมโซเซียล 4) ประเพณี วัฒนธรรม

1. ธรรมชาติของวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการปรับเปลี่ยนจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ ทั้งด้านร่างกายการเริ่มมีลักษณะทางเพศ ฮอร์โมนที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ การมีหนวดอกในวัยรุ่นหญิง การมีหนวด และการเปลี่ยนแปลงของเสียงในวัยรุ่นชาย อารมณ์ที่

เปลี่ยนไป หงุดหงิดง่าย อารมณ์ฉุนเฉียว ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงในพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น มีความสนใจในเพศตรงข้าม อยากรู้ อยากลองกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่พบว่าปัจจัยด้านพัฒนาการของวัยรุ่น 4 ด้าน คือร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา [7]

“ผู้หญิงกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น กล้าแสวงหาผู้ชายที่ตนเองสนใจ ถ้าชอบก็จะไปหาถึงบ้าน แสดงถึงความเป็นเจ้าของ”

ญ2:13ปี

2. ครอบครัว สถาบันครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากพ่อแม่ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เป็นต้นแบบให้กับลูกเด็กก็เกิดการเลียนแบบพ่อแม่ พ่อแม่ไม่สนใจลูก มัวแต่ทำงาน ปล่อยให้วัยรุ่นอยู่กับสื่อและเทคโนโลยี ขาดคำแนะนำที่ถูกต้อง พลาดพลังได้ง่ายการไปทำงานต่างพื้นที่ ทั้งลูกไว้กับ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่แก่ชรา ซึ่งไม่มีความสามารถในการสอนในเรื่องต่างๆ ได้ ตามใจบุตรหลานในทางที่ผิด พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำที่ดี โดยเฉพาะในเรื่องเพศ [8]

“พ่อแม่บางคน ไม่สนใจทำงาน อยู่ไปวันๆ ลูกก็จะทำแบบเดียวกันกับพ่อแม่ ก็มี ให้เห็นในหมู่บ้านที่ผ่านมาพ่อแม่ไม่มีเวลาอยู่กับลูก จะทิ้งไว้กับปู่ย่า ตามใจ ไม่ตักเตือนรักมาก”

ผน8: 45 ปี

3. สื่อสังคมโซเชียล กลุ่มวัยรุ่นติดโทรศัพท์มากเกิน ไป เล่นเกมส์ ทำให้อยู่แต่ในโลกส่วนตัว พ่อแม่ผู้ปกครองตามไม่ทัน และมีสิ่งยั่วยุที่มากขึ้น มีการตั้งรหัสให้พ่อแม่เข้าไปไปดู และมีการใช้อินเตอร์เน็ตมากเกิน ไป ไม่สนใจเรียน ขอบนัดกันทางโทรศัพท์และไปเที่ยวสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การเข้าถึงสื่อที่มากเกินไป จะทำให้เข้าถึงสื่อที่แสดงถึงสิ่งกระตุ้นทางเพศได้ง่าย [9]

“ห้องอินเตอร์เน็ตประจำชุมชนไม่มีใครควบคุมการใช้งาน การดูแลในเรื่องการเข้าในสื่อ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม”

ส2:44ปี

4. ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน ไม่มีกิจกรรมที่จะช่วยทำให้สามารถดึงกลุ่มวัยรุ่นให้ทำกลับมาทำกิจกรรมในชุมชน ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐในการเข้ามาดูแล อยากส่งเสริมให้มีกิจกรรมในชุมชนเพื่อดึงให้วัยรุ่นไม่เที่ยวออกพื้นที่ และช่วยกันคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม

“อยากให้จัดกิจกรรมเหมือนปีก่อนๆ ให้กลุ่มวัยรุ่นได้มีกิจกรรมทำ มีการส่งเสริมการแสดงออกที่ถูกต้อง และมีการหารายได้เล็กๆน้อยๆ”

อ ส ม .

34:25 ปี

3. การพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ แนวทางในการพัฒนาปัญหาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นในเขตชุมชน ดอนตาเพชร อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ได้แนวทางดังนี้

1) การสร้างความอบอุ่นในครอบครัว การสื่อสารที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างวัยรุ่นและผู้ปกครอง [8]

2) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์กีฬาให้วัยรุ่นและประชาชนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในการออกกำลังกาย

3) การจัดสื่อประชาสัมพันธ์ ในการรณรงค์ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

4) การหางบสนับสนุนการทำกิจกรรมกลุ่มในวัยรุ่นในชุมชน มีงานศึกษาวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ชุมชนที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ขาดความสามัคคี แข่งขันกัน ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน[10]

5) การจัดหาถุงยางอนามัยในการแจกจ่ายสำหรับวัยรุ่นในชุมชน และเน้นการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย

6) การสอนให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงพัฒนาการของวัยรุ่นและการสื่อสารกับวัยรุ่นที่เหมาะสม และเรื่องการแสดงออกที่เหมาะสมของวัยรุ่นในชุมชน

4. ผลการดำเนินงานกิจกรรม

การดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาทักษะการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในพื้นที่ คอนคาเพชร อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี การจัดกิจกรรมนำร่อง ในการให้ความรู้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ในเรื่องของการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ดำเนินการพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น โดยมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ชาวชนที่เป็นวัยรุ่นในพื้นที่ สร้างให้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม สามารถตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ และเพิ่มทักษะการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับชุมชนได้นำมาจัดเป็นแผน หรือเป็นตัวอย่างในการดำเนินกิจกรรมต่อไป ซึ่งพบว่าเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 65.4 (Table 1) และสำหรับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นั้นพบว่าวัยรุ่นในชุมชน มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาคือมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระดับปานกลาง ร้อยละ 34.6 (Table 2) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มของเด็กวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรม (Do-Act) นั้นมีระดับของเจตคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูง ซึ่งจะส่งผลให้ความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศนั้นน้อย สอดคล้องกับผลของการวัดระดับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งมีการศึกษาในเรื่องของปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้กล่าว ว่า ความรู้ (Table 3) และเจตคติทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร [1]

Table 1 Attitude sexual risk behavior

ระดับของเจตคติพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เจตคติระดับต่ำมาก	-	-
เจตคติระดับต่ำ	-	-
เจตคติระดับปานกลาง	-	-
เจตคติระดับสูง	34	65.4
เจตคติระดับสูงมาก	18	34.6
รวม	52	100

Table 2 sexual risk behaviors

ระดับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่ำ	24	46.2
มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระดับปานกลาง	18	34.6
มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระดับสูง	10	19.2
มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระดับสูงมาก	-	-
รวม	52	100

Table 3 Compare score between pre-test and post-test

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value
คะแนนทักษะพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ				
ก่อนรับการอบรม(pre - test)	8.38	.153	-14.230	.000
หลังรับการอบรม(post - test)	12.46	.240		

ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสถิติ t มีค่า -14.230 ค่า Sig.(2 tailed) มีค่า.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า คะแนนทดสอบความรู้ในเรื่องของทักษะการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่ได้ทำการทดสอบก่อน และหลังอบรม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษา แนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (PAR) โดยการใช้กระบวนการ PDCA ทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาของวัยรุ่นในชุมชน ว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศส่วนใหญ่มีผลมาจาก การขาดการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว การขาดความเข้าใจอันดีระหว่างครอบครัว และปัญหาในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้มาจากชุมชน พบว่า การจัดกิจกรรมให้ความรู้ การจัดค่ายให้ความรู้ระหว่าง ผู้ปกครองและเด็กน่าจะช่วยลดปัญหาในเรื่องนี้ได้ รวมถึงชุมชนมีการจัดหากิจกรรมที่กระทำร่วมกันในชุมชน เช่น จัดงาน ประเพณีในท้องถิ่น วันสำคัญต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมในชุมชน เพื่อดึงความสนใจของกลุ่มวัยรุ่น และสร้างความสามัคคี การจัดหากิจกรรม อุปกรณ์สนับสนุนในเรื่องกีฬา เพื่อลดเวลาการอยู่กับเทคโนโลยีให้มากที่สุด ซึ่งจากแนวทางการแก้ไขโดยชุมชนมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนสามารถมองเห็นปัญหาของพื้นที่ และจัดการแก้ไขโดยชุมชนเอง ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมนั้นคงอยู่ในชุมชนต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ แนวทางการนำผลการศึกษาไปใช้

1) การพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการปรับทัศนคติ ทั้งในระดับตัววัยรุ่น ครอบครัว และชุมชน เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานาน จึงจะเห็นผลของการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ในการที่จะร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ

2) ต้องมีการเสริมพลังอำนาจในทุกระดับ กระตุ้นและประสานงานในองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยชุมชนเอง เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาการป้องกันพฤติกรรมทางเพศโดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3) ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวัยรุ่น ต้องเข้าใจถึงกลุ่มวัยรุ่น สร้างสัมพันธภาพความคุ้นเคยก่อน บางครั้งต้องใช้เวลาในการศึกษา ประเมินสภาพปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในชุมชน ถึงจะสามารถการแก้ไขร่วมกันได้ตรงประเด็นปัญหา

แนวทางการศึกษาต่อไป

1) การดำเนินกิจกรรมค่าย กลุ่มผู้ปกครองและวัยรุ่น ในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศที่เข้าใจตรงกันในครอบครัว ในการช่วยเฝ้าระวังเรื่องเพศ

2) ขยายเครือข่ายการดูแลวัยรุ่นในชุมชน โดยพัฒนาศักยภาพของอสม. และวัยรุ่นแกนนำชุมชนให้มีศักยภาพที่เพียงพอ

เอกสารอ้างอิง

[1] วิลาวัณย์ วิเชษณ์ต์. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการรับรู้ผลกระทบของการตั้งครกในวัยรุ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในพื้นที่ อำเภอสี จังหวัดลำพูน.[สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2559.

- [2] ชีรศักดิ์ ลักษณ์นันท์และสมพร. การจัดการปัญหาและการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม. สำนักสร้างและจัดการความรู้. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข: นนทบุรี; 2558.
- [3] จุฑารัตน์ เนียมกลาง. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวของวัยรุ่น.[มหามบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
- [4] กระทรวงสาธารณสุข. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559. นนทบุรี: สำนักการอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข; 2560.
- [5] ไพจิต ภู่มั่นโชติ. การพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น. [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.
- [6] พิราวัลย์ พิมพาเรือ. การเพิ่มต้นทุนชีวิตเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น โดยชุมชนมีส่วนร่วมของชุมชนหนองผักก้าม เทศบาลเมืองเลข อำเภอเมือง จังหวัดเลย. [ปริญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.
- [7] ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์ และขวัญใจ เพททายประกายเพชร. การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง: แนวทางป้องกันสำหรับวัยรุ่น. วารสารพยาบาลบรมราชชนนีกองเทพ: 2559;2:133-141.
- [8] นันทิวา สิงห์ทอง และคณะ. พฤติกรรมเสี่ยงการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โรงเรียนมัธยมศึกษา ตำบลบ้านแปรง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2; 18-19 มิถุนายน 2558; วิทยาลัยนครราชสีมา. นครราชสีมา: 2558. 80-84.
- [9] ฉิชาภัทร ปุ่นมีกิจ. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเมืองพัทยา. [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559.
- [10] เนตรนภา พรหมมา และคณะ. ปัจจัยคาดทำนายความตั้งใจมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย. Naresuan Phayao Journal; 2556;2:157-162.
- [11] รักเกล้า มีศีล และ ฟ้า รุ่ง มีอุดร.การตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น “สาเหตุ และแนวทางแก้ไข”กรณีศึกษาวัยรุ่นในเขตชนบทแห่งหนึ่งจังหวัดขอนแก่น. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”; 27 สิงหาคม 2558; มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: 2558. 766-771.